

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

- Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/94/095/1208	01 juni 1994

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 22/94)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze,
Hoofd Afdeling Inlichtingen

[Handwritten signature]
[REDACTED]
[REDACTED]
Kolonel - KLu

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18 66 34

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/94/095/1208 d.d. 01 juni 1994

AAN:

Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten
(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18 66 34

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

22/94

(Afgesloten 011400 JUN 1994)

Bosnië-Herzegovina

De afgelopen week is onder auspiciën van de VS, Rusland, de EU en de VN geprobeerd de onderhandelingen tussen de strijdende partijen in Bosnië-Herzegovina nieuw leven in te blazen. Met name is geprobeerd overeenstemming te bereiken over een territoriale verdeling van de republiek. Tot op heden is in dit opzicht geen vooruitgang geboekt. Zoals bekend maken de Kroaten en Moslims aanspraak op 58% van de republiek, terwijl de internationale vredesvoorstellen hen maximaal 51% van het grondgebied toewijzen. De Serviërs zeggen bereid te zijn tot territoriale concessies aan hun tegenstanders, maar niet in de door dezen geëiste mate. Ook over een eventueel staakt-het-vuren is nog geen overeenstemming bereikt.

Het Bosnische parlement heeft op 30 mei goedkeuring gehecht aan het ontwerp voor de Grondwet voor de Federatie tussen Bosnische Moslims en Kroaten. Daarmee is de oprichting van deze Federatie officieel goedgekeurd. Zoals reeds eerder gemeld, zullen de noodzakelijke wettelijke en organisatorische maatregelen worden ingevoerd gedurende een periode van twaalf maanden. Gedurende de eerste helft van die periode zal de Bosnisch-Kroatische politieke leider Zubak als president van de Federatie fungeren, om daarna te worden opgevolgd door een Moslim. De komende zes maanden zal de Bosnische premier Silajdzic eveneens optreden als premier van de Federatie. Hij dient echter zijn kabinet zodanig te wijzigen dat er ook vijf posten voor Kroaten worden ingeruimd. Naar verwachting zal pas in 1995 bij algemene verkiezingen worden beslist wie de topfuncties in de Federatie definitief zullen gaan bekleden.

Overigens zullen de Bosnische staatsinstellingen vooralsnog blijven bestaan naast die van de Federatie; zo heeft de Bosnische president Izetbegovic reeds enkele weken geleden onderstreept dat hij vooralsnog zijn functie niet zal opgeven. De Bosnische regering heeft inmiddels een verklaring uitgegeven waarin zij stelt aan te zullen blijven tot een alomvattende vredesregeling zal zijn bereikt in Bosnië-Herzegovina. Vooralsnog zijn er geen aanwijzingen dat een dergelijke regeling op afzienbare tijd kan worden gerealiseerd.

Met name de Moslims hebben zich positief uitgelaten over de vorming van de Federatie. Silajdzic onderstreepte dat nu additionele troepen kunnen worden vrijgemaakt om de Serviërs te bestrijden. Deze uitspraak onderstreept dat de Moslims de mogelijkheid aanwezig achten om Servische veroveringen gewapenderhand terug te draaien. Dit vormt vermoedelijk de belangrijkste reden waarom de Moslims weinig heil zien in een langdurig bestand, zoals de internationale bemiddelaars willen bewerkstelligen. Silajdzic heeft de afgelopen dagen gedreigd de nieuwe ronde van vredesbesprekingen, die komende week zal worden gehouden, te boycotten. Hij onderstreepte dat in zijn visie een staakt-het-vuren van vier weken het maximaal haalbare is.

[REDACTED]

Ook de bevelhebber van de Bosnische (Moslim-)troepen, Delic, onderstreepte dat het tegengaan van "Servische agressie" een nieuwe impuls zal ontvangen. Uiterst opmerkelijk is dat Delic bij die gelegenheid stelde dat uiteindelijk op het slagveld zal worden bepaald welke gebieden tot de Federatie zullen behoren, en niet in onderhandelingen. De uitspraak van Delic is weliswaar niet in letterlijke zin strijdig met de gebiedsaanspraken van de Federatie, maar lijkt niettemin de mogelijkheid open te laten dat die Federatie uiteindelijk meer gebied wil veroveren dan de 58% die formeel wordt opgeëist. Overigens heeft de bevelhebber van UNPROFOR in Bosnië-Herzegovina, Rose, openlijk gesteld te betwijfelen of de Moslims in staat zullen zijn op korte termijn militaire pariteit met hun tegenstanders te bewerkstelligen, zelfs indien het wapenembargo tegen hen zou worden opgeheven.

Volgens het Bosnische ministerie van Binnenlandse Zaken heeft het voormalige Bosnische presidiumlid Abdic, een Moslim die in de westelijke enclave rond Bihac strijd levert met Bosnische regeringstroepen, een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de "Joegoslavische" strijdkrachten. Als uitvloeisel van die overeenkomst zouden eenheden van Abdic momenteel worden opgeleid in een "Joegoslavische" kazerne bij Nis. Enkelen die geweigerd hebben hieraan mee te werken, zouden zijn vermoord. Er is geen aanwijzing dat de betreffende berichten juist zijn; vooralsnog wordt aangenomen dat zij passen in de propaganda-oorlog tussen Abdic en zijn tegenstanders. Er is echter wel reeds enige tijd sprake van militaire samenwerking tussen Abdic en de Serviërs uit de omliggende gebieden.

Vorige maand is in de Maleisische hoofdstad Kuala Lumpur een grote demonstratie gehouden ten gunste van de Bosnische Moslims. Deze was een particulier initiatief, maar genoot duidelijk sympathie van de Maleisische regering. Tijdens de betoging werd scherpe kritiek geuit op het Westen in het algemeen en de NAVO en de VN in het bijzonder, omdat deze de "Servische agressie tegen de Bosnische Moslims" zouden tolereren. In dat kader werd gepleit voor het ontslag van Butros Ghali en Akashi. Ook zouden westerse regeringsleiders die het beleid van de VN steunen, wegens "oorlogsmisdaden" moeten worden aangeklaagd. De regering van Maleisië vormt in Azië een van de belangrijkste pleitbezorgers van de Bosnische Moslims. Zij beschuldigt het Westen van betrokkenheid bij "genocide". Deze opstelling is opmerkelijk, gezien het feit dat Maleisië troepen bijdraagt aan UNPROFOR.

Kroatië

In Kroatië is deze week een nieuwe munteenheid in gebruik genomen onder de naam Kuna. Deze stap maakt deel uit van het proces van ontvlechting van de Kroatische economie van die van het "oude" Joegoslavië. De maatregel is inmiddels van diverse zijden scherp bekritiseerd, omdat ook het Kroatische "Ustasha"-regime dat in de Tweede Wereldoorlog met de nazi's collaboreerde, een munteenheid hanteerde onder de naam Kuna. Met name van Servische zijde is dit geïnterpreteerd als een nieuw signaal dat het bewind van Tudjman in feite een voortzetting is van het Ustasha-bewind. Zo is er herhaaldelijk op gewezen dat Kroatië vrijwel hetzelfde wapenschild voert als in de Tweede Wereldoorlog. Ook is indicatief dat Tudjman zich verontschuldigd heeft voor de Joodse slachtoffers van de Ustasha, maar niet voor de (waarschijnlijk veel talrijker) Serviërs die in die periode zijn omgebracht. Het is onjuist om het huidige Kroatische bewind als fascistisch af te tekenen, maar vastgesteld moet worden dat dit bewind gebruik maakt van Kroatisch-nationalistische gebaren om zich ten opzichte van de Kroatische bevolking te rechtvaardigen. Daardoor groeit onder de Kroatische Serviërs het wantrouwen

[REDACTED]

tegen dit bewind, hetgeen de bereidheid om te onderhandelen over herstel van het Kroatische gezag over de "Servische" gebieden nadelig beïnvloedt.

Functionarissen in de Krajina, de "Servische Republiek" in Kroatië, hebben Servische vluchtelingen uit andere delen van Kroatië uitgenodigd zich permanent in de Krajina te vestigen. Dit zou onder meer een reactie zijn op de discriminatie van Serviërs door de Kroatische autoriteiten, maar ook op het feit dat "Joegoslavië" steeds minder bereid is om Servische vluchtelingen uit andere delen van het voormalige Joegoslavië permanent op te vangen. Zoals bekend vormt het herstel van de vooroorlogse etnische verhoudingen een van de pijlers van het VN-vredesplan voor Kroatië. Indien op grote schaal aan de oproep uit de Krajina gehoor zou worden gegeven, zou de kans op realisering van dit streven nog verder afnemen.

Servië/Montenegro

Op korte termijn zal in het "Joegoslavische" parlement een voorstel worden ingediend met betrekking tot de rechten van nationale minderheden. De minister die met deze kwestie is belast heeft inmiddels aangegeven dat in het ontwerp niet is voorzien in een speciale status, laat staan autonomie, voor één of meerdere minderheden. Hij onderstreepte dat alle nationale minderheden volgens de Grondwet het recht hebben hun "culturele identiteit te realiseren" en dat er daarom geen noodzaak voor autonomie bestaat.

Zoals eerder gemeld, stelt de internationale gemeenschap een rechtvaardige oplossing van de problematiek met betrekking tot de minderheden, met name de Albanese in Kosovo, als één van de voorwaarden voor opheffing van de sancties tegen "Joegoslavië". De gemelde opstelling van de "Joegoslavische" regering wijst er echter op dat deze niet bereid is om in dit opzicht concessies te doen. Overigens was er sprake van dat van elke "Joegoslavische" staatsburger een eed van loyaliteit zou worden gevraagd. Vermoedelijk zou een meerderheid van de Kosovo-Albanen hiertoe niet bereid zijn. Onduidelijk is of deze eed ook is voorzien in het momenteel voorliggende wetsontwerp.

Slovenië

De nieuwe Italiaanse regering heeft vorige week voorkomen dat Slovenië werd toegelaten tot het "Stabiliteitspact voor Europa", de eerste fase van eventuele toelating van Slovenië tot de Europese Unie. Als reden noemde de Italiaanse minister van Buitenlandse Zaken de "onopgeloste kwesties" tussen beide landen, zoals grensgeschillen en de positie van de Italiaanse minderheid in Slovenië. In het verleden heeft Italië aanspraak gemaakt op delen van Slovenië, met name het economisch relatief welvarende Istrië. Ook zijn er inderdaad in het Dalmatische kustgebied van zowel Slovenië als Kroatië nog enkele tienduizenden Italianen gevestigd. De Sloveense minister van Buitenlandse Zaken Peterle ontkende echter dat er tussen zijn land en Italië geschillen bestaan omtrent deze kwestie. Wel zinspeelde hij op mogelijke eisen tot compensatie van de schade die zijn land had geleden tijdens de Italiaanse bezetting in de Tweede Wereldoorlog, alsmede voor garanties voor de Sloveense minderheid in Italië. Bij dit alles is van belang dat de toenadering van Slovenië tot Europa, die van belang is voor de bestrijding van de economische problemen van het land, door dit alles vertraagd dreigt te worden. Dit kan ook interne sociale spanningen veroorzaken.

Macedonië

Vorige week heeft een vriendschappelijke voetbalwedstrijd plaatsgevonden tussen de elftallen van Macedonië en Albanië. Daarbij hebben de Macedonische toeschou-

[REDACTED]

wers zich bedreigend uitgelaten ten opzichte van de Albanezen. Zij doorkruisten het Macedonische volkslied met oproepen tot vernietiging van de Albanezen. Ook uitten zij steun aan de onderdrukking van de Albanezen in de naburige provincie Kosovo en aan de vestiging van een etnisch "zuiver" Macedonië. De Macedonische politie trad hiertegen niet op. Hoewel weinig politiek gewicht moet worden toegekend aan de opstelling van een voetbalpubliek, geeft deze melding aan dat er nog steeds sterke etnische spanningen bestaan in Macedonië. Bovendien onderstreept zij dat, in ieder geval in de visie van de Slavische Macedoniërs, de problematiek met betrekking tot de Albanezen in Macedonië, "Joegoslavië" en Albanië nauw verweven is.

Conclusie/voorzicht

Er zijn vooralsnog geen aanwijzingen dat op korte termijn een doorbraak mogelijk is in de onderhandelingen over een vredesregeling voor Bosnië-Herzegovina. Zelfs overeenstemming over een staakt-het-vuren is op korte termijn niet te verwachten. De belangrijkste reden hiervoor vormt het feit dat zowel Serviërs als Moslims er rekening mee houden dat de Moslims met name onder invloed van de vorming van de Moslim-Kroatische Federatie, in staat zullen zijn Servische veroveringen gewapenderhand terug te draaien. Op grond daarvan zijn de Moslims niet bereid een langdurig staakt-het-vuren te sluiten, terwijl de Serviërs juist een in tijd en gebied onbeperkt bestand voorstaan.

Er zijn nog steeds geen tekenen voor toenadering tussen de Kroatische regering en de Krajina. Beide partijen hebben de afgelopen weken maatregelen genomen die strijdig zijn met tenminste de geest van het VN-vredesplan voor Kroatië. De kans dat dit plan op termijn integraal zal worden uitgevoerd, blijft uiterst klein.

De "Joegoslavische" regering heeft eens te meer aangegeven dat zij niet bereid is de Albanese meerderheid in Kosovo autonomie te verlenen. Omdat dit één van de voorwaarden vormt voor opheffing van de sancties tegen het land, is er geen reden om aan te nemen dat deze sancties op korte termijn inderdaad zullen worden opgeheven.